

محصولات استخراج شده از خون به منظور طراحی ساختارهای زیست فعال در پزشکی بازساختی

محمد مهدیزاده^۱، مهدیه قیائی*^۲، نیما باقری^۳

تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۰۴/۰۲ تاریخ پذیرش ۱۴۰۱/۱۲/۰۲

چکیده

پیش زمینه و هدف: امروزه و با توجه به پیشرفت‌های علم پزشکی، محصولات مشتق شده از خون به عنوان یکی از ابزارهای بیولوژیکی مهم محسوب می‌شوند. در همین راستا استفاده از بیومواد مشتق شده از خون در پزشکی بازساختی به منظور ترمیم انواع بافت‌ها گسترش یافته است. یک دسته از این محصولات بر پایه جداسازی پلاکت‌ها می‌باشند که با فن‌های فرآوری متفاوتی حاصل و به تنهایی یا در ترکیب با انواع ساختارهای سنتتیک یا طبیعی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این فرآورده‌های پلاکتی شامل تعداد زیادی از فاکتورهای رشد هستند که در فرآیند ترمیم و بازسازی بافت‌ها نقش اساسی دارند. هدف از این مطالعه بررسی اهمیت این فرآورده‌ها در ترمیم بافت‌های مختلف بدن بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع مروری است که با جستجوی الکترونیکی در پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed و EMBASE از سال ۲۰۰۰ الی ۲۰۲۱ با کلمات کلیدی از قبیل پلاکت، فاکتورهای رشد، سلول‌های بنیادی و پزشکی بازساختی انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از مطالعات نشان داد که بیوموادهای مشتق شده از خون می‌توانند با روش‌های مختلفی استحصال شوند، و این فرآورده‌ها دارای انواع مختلفی از فاکتورهای رشد از قبیل PDGF، VEGF، TGF- β ، EGF هستند که می‌توانند به بازسازی هر چه سریع‌تر بافت‌ها به تنهایی یا همراه با ترکیبات دیگر، کمک کنند.

بحث و نتیجه‌گیری: بررسی‌ها حاکی از آن است که فرآورده‌های پلاکتی مشتق شده از خون می‌توانند باعث تسهیل و تسریع در روند ترمیم بافت‌های مختلف گردند. همچنین می‌توانند کمک شایانی به پیشبرد اهداف درمانی کنند.

کلیدواژه‌ها: فرآورده‌های خونی، پلاکت، بیومواد، بازسازی بافت

مجله مطالعات علوم پزشکی، دوره سی و سوم، شماره هشتم، ص ۶۲۰-۶۱۰، آبان ۱۴۰۱

آدرس مکاتبه: تهران، اتوبان چمران، خیابان باقرخان، بیمارستان امام خمینی (ره)، مرکز تحقیقات و بانک فرآورده‌های پیوندی ایران، تلفن: ۰۲۱۶۶۵۸۱۶۹۰

Email: mahdieh.ghiasi@yahoo.com

مقدمه

از جمله چشم‌پزشکی (۱)، بازسازی نقایص استخوانی و بافت‌های پریدنتال در دندان‌پزشکی (۲-۴)، آسیب‌های مفصلی، به‌عنوان مثال، ترمیم منیسک (۵)، آرتروز زانو (۶) یا رادیوکاپال آرتروز (۷). خون منبع مهمی از محصولات درمانی ضروری است که شامل محصولات سلولی و پروتئینی است که نمی‌توان آن‌ها را از منابع دیگر به دست آورد. ترکیبات خونی از یک یا چند اهداکننده توسط سازمان‌های فرآوری خون تهیه می‌شوند، آن‌ها شامل کنسانتره گلبول‌های قرمز، کنسانتره پلاکتی و پلاسما و کرایو پرسیپانت‌ها برای تزریق هستند. پلاسما مشتقات فرآورده‌های دارویی هستند که از مخازن بزرگ پلاسما (معمولاً از هزاران اهداکننده پلاسما)

علاقه پزشکی به محصولات مشتق شده از خون برای ترمیم/بازسازی بافت ریشه‌ی قدیمی دارد که با زخم‌های مزمن در دهه ۱۹۸۰ شروع و توسط پزشکی ورزشی تقویت شد، زمانی که ورزشکاران نخبه تحت درمان با پلاسمای غنی از پلاکت (PRP) رقابت را زودتر از حد انتظار از سر گرفتند. پیوند محصولات مشتق شده از خون و مکانیسم‌های درمانی نقطه عطفی در گذشته است که آشکار شده است و رویکردهای درمانی متمایزی را برای شرایط پزشکی متفاوت ایجاد نموده است. درمان‌های مشتق از خون شامل تحقیقاتی می‌شود که در انواع زمینه‌های پزشکی قرار می‌گیرند

^۱دانشیار گروه دندانپزشکی، دانشکده جراحی فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

^۲مرکز تحقیقات و بانک فرآورده‌های پیوندی ایران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۳مرکز تحقیقات و بانک فرآورده‌های پیوندی ایران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

جداگانه صورت گرفت تا متناسب با زمینه تحقیقاتی مورد نظر باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

پلاکت‌ها به‌عنوان یکی از فرآورده‌های مهم مشتق از خون هستند که به دلیل داشتن انواع مختلفی از فاکتورهای رشد و نقش آن‌ها در ترمیم بافت‌های سخت و نرم و در افزایش رشد و تکثیر سلول‌های مزانشیمی، استئوبلاستی و فیبروبلاستی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند.

این فاکتورهای رشد شامل Platelet-Derived Growth Factor (PDGF)، Transforming Growth Factor- β (TGF- β)، b)، Vascular Endothelial Growth Factor (VEGF)، Epidermal Growth Factor (EGF) و Fibroblast Growth Factor (FGF) که موجود در پلاکت‌ها هستند و در تسهیل فرایند ترمیم دخیل می‌باشند (۱۴).

فاکتورهای رشدی که عمدتاً در گرانول‌های α وجود دارند از عوامل کلیدی هماهنگ‌کننده بازسازی بافت هستند. فاکتور مشتق از پلاکت (PDGF) متشکل از دایمرهای پلی‌پپتیدی همو- (PDGF-AA، PDGF-BB، PDGF-CC، PDGF-DD) و هترودایمری (PDGF-AB) هستند که توسط پیوندهای دی‌سولفیدی به هم مرتبط شده‌اند (۱۵). آن‌ها به مقدار زیاد در گرانول‌های α پلاکتی هستند. PDGF برای ترمیم زخم بافت‌های سخت و نرم و برای توسعه سیستم اعصاب مرکزی حائز اهمیت است و به‌عنوان یک عامل میتوز اصلی برای استئوبلاست‌ها و سلول‌های استئوپروژنی‌تور تمایز نیافته، فیبروبلاست‌ها، سلول‌های ماهیچه صاف و سلول‌های گلیال است (۱۵، ۱۶).

PDGF کموتاکسی‌نوتروفیل‌ها و ماکروفاژها را به محل زخم تحریک می‌کند و در اپیتلیزاسیون مجدد بافت و در برخی بافت‌ها در رگرایی شرکت می‌کند (۱۷، ۱۶). خانواده VEGF مرتبط است به PDGF، و شامل VEGF-A، B، C، D، E- است. این عوامل رشد همودایمرهای گلیکوزیله حدود ۴۶ کیلو دالتونی هستند که توسط پیوند دی‌سولفیدی به هم مرتبط شده‌اند. VEGF-A با تحریک مهاجرت و تکثیر سلول‌های اندوتلیال باعث افزایش عروق و رگ‌زایی می‌شود (۱۷).

VEGF اثر کموتاکتیک بر روی ماکروفاژها و گرانولوسیت‌ها اعمال می‌کند و در تحریک نورونز و محافظت عصبی در بزرگسالان مهم است. VEGF ممکن است برای ترمیم عصب و درمان شرایط عصبی و نوروپاتی‌ک از طریق افزایش هم‌زمان رشد عروق خونی، نورونز و محافظت عصبی مفید باشد (۱۹، ۱۸).

به‌وسیله جداسازی پلاسما تولید می‌شوند. (۸) بیشتر فرآورده‌های خونی برای استفاده تزریقی داخل وریدی، عضلانی یا زیر جلدی هستند. بیومواد مشتق شده از خون گروه منحصربه‌فردی از فرآورده‌های خونی بشمار می‌روند، زیرا برای استفاده موضعی هستند و ممکن است با اجزای فعال مشتق شده از پلاسما و سلول ترکیب شوند. مواد بر پایه پلاکت، ترکیبی از پروتئین‌های پلاسما و پلاکت‌ها هستند و برای بهبود زخم و ترمیم بافت استفاده می‌شود. آبشار انعقاد خون و عملکرد متقابل با پلاکت‌ها که منجر به بازسازی بافت در نتیجه تروما می‌شود، به روشن شدن مکانیسم‌های اعمال بیومواد خون کمک می‌کند. چندین پیش‌آنزیم و عوامل کمکی از طریق واکنش‌های متوالی با عت تبدیل پروتئین‌های کلیدی مانند فیبرینوژن به فیبرین هستند که هموستاز را تحریک و بازسازی بافت می‌کنند. هموستاز اولیه پلاکتی و تشکیل لخته فیبرینی ضایعات عروقی را مسدود می‌کند. عوامل انعقادی، فاکتورهای رشد و سیتوکین‌های آزادشده در لخته توسط پلاکت‌های فعال، رویدادهای فیزیولوژیکی پیچیده را تنظیم می‌کنند که منجر به ترمیم و بازسازی بافت می‌شوند (۹). در داخل بدن، انعقاد خون اولین خط دفاعی در پیشگیری از دست دادن عروق است. فعالیت آن زمانی که زخم پاره می‌شود آغاز می‌شود. فعالیت پلاکت‌ها و بازسازی بافت پلاکت‌ها برای ترمیم بافت، بازسازی عروق و بازسازی حیاتی هستند (۱۰، ۱۱). پلاکت‌ها فعال‌شده مولکول‌های فعال بیولوژیکی را در سطح خود آزاد می‌کنند، که به جذب، رشد و مورفوژنز سلول‌ها کمک می‌کنند. در داخل بدن، این مولکول‌ها در محیط آزاد می‌شوند از طریق تشکیل و زیکول‌های ترشحی، که با انتشار یا با میکروذرات پیش‌انعقاد با غشاهای ترکیب می‌شوند (۱۲، ۱۳). آن‌ها می‌توانند تعامل داشته باشند با ECM لخته فیبرین و طولانی‌مدت فعالیت کموتاکتیک موردنیاز برای جذب و تکثیر سلولی نشان دهند (۹). مواد فعال زیستی پلاکتی در داخل گرانول‌های آلفا، گرانول‌های متراکم یا گرانول‌های لیروزومی به دام می‌افتند، یا در سیتوپلاسم وجود دارند. در این مطالعه هدف کاربرد مشتقات خونی است در ترمیم بافت‌های مختلف می‌باشد.

مواد و روش کار

واژگان کلیدی مختلفی شامل پلاکت، فاکتورهای رشد، سلول‌های بنیادی و پزشکی بازساختی در پایگاه‌های نشریات علمی PubMed، Medscape، Google Scholar، MEDLINE و پایگاه داده EMBASE به زبان انگلیسی مورد جستجو قرار گرفتند. مقالات در بازه زمانی سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱ قرار داشتند. انتخاب عناوین و محتوای مقالات توسط دو نویسنده به‌طور

چندین کلاس از بیومواد مشتق شده از خون در مراکز درمانی استفاده می شود (۳۳). ما مواد را بر اساس فرآیند ساخت آن‌ها و محتویات فیبرینوزن یا پلاکت‌ها متمایز می‌کنیم. آن‌ها، به‌عنوان عوامل تعیین کننده کلیدی خواص فیزیکی و عملکردی بیومواد های مشتق از خون هستند. بیوموادهای مبتنی بر پلاکت غنی از فاکتورهای رشد از اهداکننده‌های مختلف به‌صورت آلوژنیک یا اتوژنیک به دست می‌آیند (۳۴).

بخش غنی از پلاکت که احتمالاً با محصول کرایو ترکیب می‌شود، معمولاً توسط ترومبین فعال شده تا تشکیل ژل فیبرین دهند و باعث آزادسازی فاکتورهای رشد از پلاکت‌ها می‌شوند. خون اولیه معمولاً ضد انعقاد است، اما از خون غیر ضد انعقاد نیز می‌توان استفاده کرد (۳۵). محتویات فاکتورهای رشد در بین مواد زیستی مختلف خون متفاوت است. محتوای نسبی هر فاکتور و کینتیک انتشار آن در ریزمحیط ممکن است بسته به ویژگی‌های اهدا کننده، روش‌های تولید، غنی‌سازی تعداد پلاکت، آماده‌سازی ترومبین و تراکم داربست فیبرینی متفاوت باشد (۳۶-۳۸).

پلاسمای غنی از پلاکت^۱:

پلاسمای غنی از پلاکت (PRP) به‌صورت آلوژنیک توسط سانتریفیوژ خون کامل یا آفرزید در مراکز فرآوری خون تهیه می‌شود (۳۶) و حدود ۳-۵ برابر غنی‌سازی انجام می‌پذیرد. ماندگاری PRP آن ۵-۷ روز بسته به شرایط محل نگهدارنده است، ترکیب ژل پلاکتی با فعال کردن PRP توسط ترومبین یا $CaCl_2$ برای تبدیل فیبرینوزن به ژل فیبرین به دست می‌آید و همچنین فعال کردن پلاکت‌ها سبب آزادسازی عوامل رشد به محیط بافت می‌شود (۳۷). از آنجایی که PRP حاوی سطوح فیبرینوزن (۲-۳ گرم در لیتر) و فیبرونکتین (۵، ۰.۳-۰ گرم در لیتر) است. ژل تشکیل شده استحکام کششی کمی دارد و مقدار قابل توجهی مایعات آزاد می‌کند. محتوای فاکتور رشد و قدرت ژل پلاکت ذاتاً تحت تأثیر تنوع اهداکننده، روش تهیه PRP، (۳۸، ۳۹، ۳۳) و نوع ترومبین است. چسب فیبرینی توسط غنی‌سازی PRP با فیبرینوزن قبل از اختلاط با ترومبین تهیه و در زمان پیوند استخوان به‌منظور افزایش استحکام کششی و تسهیل کار استفاده می‌شود (۴۰).

فیبرین غنی از پلاکت^۲:

فیبرین غنی از پلاکت (PRF) از حجم کمی از خون کامل بدون ضد انعقاد جمع‌آوری و فرآوری می‌شود (۴۱). فعال شدن

خانواده $TGF-\beta$ شامل ایزوفرم ۲۵ کیلو دالتون، با عملکردهای بیولوژیکی چندگانه بسته به سلول‌ها و بافت‌ها است. پروتیین مر فوژنیک استخوان (BMPs) بخشی از خانواده $TGF-\beta$ هستند. پلاکت‌ها منبع اصلی $TGF-\beta$ هستند. یکی از ایزوفرم غالب آن، $TGF-\beta_1$ است که با توجه به دخیل بودن التهاب، رگ زایی، اپیتلیزاسیون مجدد و تولید بافت همبند در بهبود زخم مهم است (۱۷). $TGF-\beta$ یک تنظیم کننده قوی سنتز ماتریکس خارج سلولی (ECM) است که باعث افزایش بیان ژن فیبرونکتین و کلاژن و مهار تجزیه کلاژن می‌شود و مهارکننده‌های مختلف پروتئازی متالوپروتئیناز را مهار می‌کند. این فاکتور رشد در بهبود و تشکیل استخوان، افزایش کموتاکسی و عملکرد میتوز پیش سازهای استئوبلاستی و تحریک رسوب استئوبلاست بر روی ماتریکس کلاژنی استخوان بسیار مهم است. $TGF-\beta$ ۱۳ و ۲۶ می‌تواند VEGF را تنظیم کند و در نتیجه رگ زایی و جذب سلول‌های التهابی را مورد حمایت قرار دهد (۱۷).

خانواده EGF با عمل به‌عنوان یک میتوز قوی برای کراتینوسیت‌ها و تسریع مهاجرت آن‌ها در ترمیم زخم مهم است و در زخم‌های حاد، نشان‌دهنده مشارکت در اپیتلیالیزاسیون مجدد است (۱۷، ۲۰). پس از آسیب حاد EGF تنظیم می‌شود و به‌طور قابل توجهی سبب افزایش استحکام کششی زخم‌ها می‌شود (۲۱). در مطالعات بالینی نشان داده شده است که EGF موضعی زمان بهبودی را در محل‌های پوست پیوند شده، زخم‌های وریدی و زخم پای دیابتی کوتاه‌تر می‌کند (۱۷).

فاکتور نروتروفیک Brain-Derived Neurotrophic Factor (BDNF)، یک نوروتروفین ۱۳ کیلو دالتونی (۲۲) سنتز شده از یک پیش‌ساز $pro-BDNF$ ۳۲ کیلو دالتونی بوده که توسط پلاسمین یا متالوپروتئینازها به‌صورت پروتئولیتی برای اولین بار در مغز ایجاد شده است (۲۳-۲۵). همچنین دارای فعالیت رگ زایی (۲۶) تأثیر بر فعالیت، عملکرد و بقای نورون‌ها تأثیر می‌گذارد است (۲۷). تغییر بیان یا عملکرد آن با اختلالات زیادی همراه است اختلالات عصبی، (۲۷) از جمله آلزایمر، هانتینگتون، و بیماری‌های پارکینسون، (۲۷، ۲۸) ام اس، (۲۹) و پیری (۳۰). پلاکت‌ها BDNF را از گردش خون دریافت می‌کنند BDNF آزاد شده پس از فعال شدن پلاکتی ممکن است به بازسازی نورون‌های حسی محیطی در محل آسیب عصبی کمک کند (۳۱، ۳۲).

انواع بیومتریال های خونی:

² Platelet biomaterials made from non-anticoagulated (PRF)

¹ Platelet biomaterials from anticoagulated platelet-rich plasma (PRP)

و سبب بهبود بافت نرم می‌شوند (۵۱، ۵۲). این نتایج مثبت نشان می‌دهد که پلاکت‌های تغلیظ شده ممکن است برای مدیریت مؤثر مسائل بالینی ساده استفاده شود.

بنابراین، توسعه محصولات پلاکت تغلیظی ضروری است، به طوری که آن‌ها برای استفاده در کاربردهای پیچیده بالینی پیشنهاد می‌کند. بررسی حاضر استراتژی‌های جدید استفاده از پلاکت‌های تغلیظ شده را برای مهندسی بافت برجسته می‌کند و چندین جنبه از این استراتژی‌ها، مانند پلاکت لیوفیلیزه، تغلیظ شده و همچنین ترکیب پلاکت‌های تغلیظ شده با مواد زیستی، سلول‌های بنیادی را بحث می‌کند.

فرآیند ترمیم زخم شامل پنج مرحله است: هموستاز، التهاب، تکثیر سلولی، مهاجرت و بازسازی / بلوغ بافت (۵۳، ۵۴).

پلاکت‌ها، فاکتور رشد^۴، لکوسیت‌ها و پروتئین‌های فیبری نقش اساسی در این مراحل دارند. در طی مطالعات متعددی مشخص شده است که GF نقش مهمی در بهبود زخم دارد. این سیتوکین‌ها از سلول‌ها، از جمله پلاکت‌ها و لکوسیت‌ها، یا پلاسما منشأ می‌گیرند. به طور کلی، GF باعث تحریک تکثیر سلول‌ها می‌شود. در فرآیند بازسازی بافت سلول‌ها، زیست مولکول‌های سیگنال دهی و داربست‌ها دخیل می‌باشند. پروتکل‌های ترمیمی معرفی شده در بررسی حاضر بر کاربرد پلاکت‌های تغلیظ شده تمرکز دارند به اشکال مختلف، لیوفیلیزه یا مخلوط با مواد (زیستی) (کیتوسان، فیبرین ابریشم، نانوذرات فلزی، مواد پیوندی معدنی تری اکسید و هیدروکسی آپاتیت) و یا سلول‌های بنیادی مشتق شده از چربی^۵، مغز استخوان^۶ و پالپ دندان انسان.

پلاکت‌های تغلیظ شده لیوفیلیزه:

لیوفیلیزاسیون، یک فرآیند شامل تصعید و دفع آب از نمونه منجمد که ممکن است پایداری پروتئین را بهبود بخشد، ماندگاری را افزایش دهد و فعالیت بیولوژیکی نمونه‌ها را حفظ کند (۵۵-۵۸). بنابراین، اگرچه استفاده فوری از پلاکت‌های تغلیظ شده پس از لیوفیلیزاسیون ضروری نیست، اما ممکن است نگرانی‌هایی وجود داشته باشد در مورد اینکه آیا لیوفیلیزاسیون بر توانایی‌های ترمیمی پلاکت‌های تغلیظ شده تأثیر می‌گذارد یا خیر. بر اساس دانش فعلی، تمایز بین تعداد GF بین PRF لیوفیلیزه و تازه آسان نیست. علاوه بر این، در طول فرآیند لیوفیلیزاسیون، ساختار ماتریس فیبرینی به طور اساسی تغییر می‌کند. به عنوان مثال، اندازه منافذ ماتریس فیبرینی بزرگ می‌شود که سرعت تخریب آن را تسریع می‌کند. فرآیند لیوفیلیزاسیون نیز ممکن است به ساختار

فیبولوژیکی آبشار انعقادی در طول سانتریفیوژ منجر به تشکیل لخته فیبرینی می‌شود به صورت یک غشای فیبرین غنی از فاکتور رشد فشرده آماده می‌شود، (۴۳-۴۱) و علاوه بر این انتشار یک ماده سرم مانند بدون سلول که حاوی فاکتورهای رشد است می‌تواند باعث رشد سلولی شود (۴۴).

نقش بیومتریال‌های مشتق شده از خون در پزشکی بازساختی:

هدف پزشکی بازساختی و مهندسی بافت بازمایی هم ساختار و هم عملکرد بافت‌های آسیب دیده است (۴۵). در سال‌های اخیر، استراتژی‌های احیاکننده جدید و کارآمدتری ابداع شده‌اند. در این رویکردهای نوظهور ترکیب زیست سازگار و زیست فعال خاص یا داربست‌های طبیعی به کار می‌روند که سلول‌ها یا مولکول‌های فعال زیستی در آن گنجانده شده‌اند تا محیطی پویا برای بهبود زخم در بافت‌های آسیب دیده ایجاد کنند (۴۶). با این حال، توسعه و بهینه سازی روش‌های درمانی کم هزینه و مؤثر به عنوان یک هدف اولیه باقی مانده است (۴۷).

چندین مطالعه بر روی پلاکت اتولوگ و مشتقات کنسانتره متمرکز شده‌اند، که ممکن است عوارض را به تأخیر بیندازد و باعث افزایش بازسازی بافت شود. بیش از ۴۰ سال از تولید اولین نسل پلاکت اتولوگ تغلیظ شده می‌گذرد، که PRP نامیده می‌شود، تولید شد (۴۸). از آن زمان، تغلیظ‌های پلاکتی دیگری از جمله فیبرین غنی از پلاکت PRF و فاکتور رشد تغلیظ شده^۳ ایجاد شده است.

پلاکت‌های تغلیظ شده دارای سه ویژگی استاندارد هستند: (۱) آن‌ها به عنوان داربست‌ها عمل می‌کنند (۲) آن‌ها به عنوان منبع فاکتورهای رشد عمل می‌کنند (۳) آن‌ها حاوی سلول‌های زنده هستند (۴۹). این خصوصیات، پلاکت‌ها را کاندیدای مناسبی برای کاربرد در بازسازی بافت در بالین نموده است. کاربردهای بالینی انواع مشتقات پلاکتی تغلیظ شده در پزشکی ورزشی، ستون فقرات و اسکلتی عضلانی، چشم پزشکی و جراحی دهان طی چند دهه گذشته افزایش یافته بوده است و اثرات بالینی مثبت آن‌ها به دلیل توانایی در بازسازی سریع تاندون، غضروف و استخوان و تسریع در بهبود زخم نشان داده شده است (۵۰).

پلاکت‌های تغلیظ شده ممکن است به عنوان ماده پرکننده حفره‌های آلونولی عمل کنند و در نتیجه کیفیت استخوان را افزایش دهند.

^۵ Adipose Derived Stem Cells (ADSCs)

^۶ Bone-Marrow Mesenchymal Stem Cells (BMSCs)

^۳ Concentrated Growth Factor (CGF)

^۴ Growth Factor (GF)

ترکیب BMSC اتولوگ و پی آر پی ممکن است ترمیم پیوند استخوان در مدل نقص استخوان خرگوش افزایش دهد و همچنین با تعیین افزایش بیان پروتئین‌های استئوبلاست مربوطه در ترکیب BMSCs و PRP اثربخشی آن تأیید شد (۶۵).

ترکیب پلاکت‌های تغلیظ شده با نانو الیاف:

داربست‌های نانوفیبر دارای پتانسیل فوق العاده ای در زمینه مهندسی بافت به دلیل توانایی آن‌ها در تقلید توپوگرافی ECM هستند. این داربست‌ها نه تنها قادر به داشتن پارامترهای کنترل شده مانند تراز و قطر فیبر هستند، همچنین قادر به نشان دادن نسبت سطح به حجم بالا، انتقال غیرفعال پایدار و پشتیبانی مکانیکی می‌باشند (۶۶).

اگر چه، تنظیم رشد سلولی و نفوذ به این داربست‌ها می‌تواند مشکل باشد؛ بدون ذخیره عوامل رشد محلول که به‌طور طبیعی در ECM هستند، سلول‌ها تمایل دارند روی سطح داربست باقی بمانند (۶۷). محققان شروع به ترکیب کردن فاکتورهای رشد کرده‌اند، و اخیراً PRP وارد نانو الیاف شده است برای افزایش فعالیت زیستی و نقش حیاتی که ECM در بازسازی ایفا می‌کند.

Kohgo and Yoshimi به بررسی اثرات ترکیبی سلول‌های بنیادی مزانشیمی مشتق از سگ (dog Mesenchymal Stem Cells (dMSCs)) و PRP در داربست PuraMatrix (PM) بر روی نقایص استخوان سگ ناشی از ایمپلنت‌های دندان پرداختند. Yoshimi دریافت که استخوان بالغ تشکیل شده توسط این ترکیب از لحاظ کیفیت بافت شناسی و هیستومورفومتری، بسیار بالا بود و نشان می‌دهد که ترکیب PM + PRP + MSCs ممکن است در درمان نقایص استخوانی مفید باشد Kohgo. پس از تجزیه و تحلیل در مورد تماس استخوان با ایمپلنت (Implant Bone Contact (BIC)) مشخص کرد که بالاترین BIC متعلق به گروه ترکیبی PM + PRP + MSCs است که پیشنهاد Yoshimi را در مورد استفاده از این ترکیب برای ترمیم نقایص استخوانی تأیید می‌کند (۶۸، ۶۹).

Berner و همکارانش به جهت ترمیم استخوان دراز از ترکیب BMP-7، Calcium phosphate (CaP) و PRP روی داربست‌های پلی کاپرولاکتون (Polycaprolactone (PCL)) استفاده کردند. آن‌ها در چندین گروه به بررسی پرداختند شامل گروه‌های: CaP (۱) همراه و بدون PRP (۲) همراه BMP-7 و PRP (۳) CaP (۷۰). پس از ۱۲ هفته از پیوند در مدل موشی، حجم استخوان و خواص بیومکانیکی با استفاده از رادیوگرافی، میکرو CT، تست بیومکانیکی و بافت شناسی ارزیابی شد. نتایج به‌طور قابل توجهی خواص بیومکانیکی و حجم استخوانی بالاتری را

لکوسیت‌ها آسیب برساند و این ممکن است رد ایمنی را کاهش دهد (۵۸). با توجه به تغییرات در ساختار پلاکت‌های تغلیظ شده لیوفیلیزه، چسبندگی و مهاجرت سلول‌های بنیادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند که سبب بازسازی و بهبود استخوان در نقایص استخوانی در مقایسه با نوع تازه می‌گردد (۵۹).

ترکیب پلاکت‌های تغلیظ شده با بیومتریال‌ها:

بیومواد به دلیل بیولوژیکی منحصر به فرد خود به‌طور گسترده در مهندسی بافت استفاده می‌شوند. از اشکالات بالقوه پلاکت‌های تغلیظی شامل این احتمال هستند که سیتوکین‌هایی را که آزاد می‌کنند ممکن است بازسازی بافت را برای مدت طولانی حفظ نکنند و غشاهای پلاکتی ممکن است در برابر استرس مکانیکی آسیب پذیر باشند (۴۸، ۵۴، ۶۰)، که کاربرد آن‌ها را در جراحی محدود می‌کند. از این رو، چندین رویکرد برای غلبه بر این مشکل پیشنهاد شده است.

ترکیب پلاکت‌های تغلیظ شده با سلول بنیادی مشتق از بافت چربی:

ADSCs پتانسیل بالایی برای تمایز به چندین نوع سلول دارد. علاوه بر توانایی تمایز چند توانی آن‌ها و عملکردهای پاراکرین ADSCs نیز بر بازسازی بافت تأثیر می‌گذارد (۶۱). مطالعات متعددی حاکی از توانایی ADSCs در ترمیم بافت‌ها است که از تحریک سنتز کلاژن، سنتز پروتئین ماتریکس سلولی و رگزایی درم سرچشمه می‌گیرد (۶۲، ۶۳). داربست‌ها و GF در پلاکت‌های تغلیظ شده به تکثیر ADSCs کمک می‌کنند. بنابراین به نظر می‌رسد که ترکیبی از غلظت پلاکت و ADSCs بازسازی بافت را افزایش می‌دهد PRP. با محیط شرطی شده از ADSCs به تکثیر و مهاجرت فیبروبلاست‌ها و کراتینوسیت‌ها در شرایط آزمایشگاهی کمک می‌کند (۶۳). فرض بر این است که PRP قادر به تعامل با محیط شرطی شده از ADSCs برای اعمال اثرات مفید است. فراوانی GF در پلاکت‌های تغلیظ شده و پتانسیل تمایز چند توان و توانایی پاراکرین ADSCs فرصتی برای در مان این نوع از آسیب‌های بافتی را فراهم می‌کند. ترکیبی از پلاکت‌های تغلیظ شده و سلول‌های بنیادی رگ زایی کافی را القا می‌کنند و فعالیت‌های آپوپتوز را کاهش می‌دهند (۶۴).

ترکیب پلاکت‌های تغلیظ شده با سلول بنیادی مشتق از مغز استخوان:

BMSCs نقش مهمی در استخوان سازی دارد. ترکیب BMSCs با پلاکت تغلیظ شده تولید بافت استخوانی را امکان پذیر می‌کند.

ترکیب با PRP در افزایش ضخامت استخوان و بافت استخوانی پرداختند و نشان دادند تشکیل ضخامت ناحیه استخوانی در ترکیب با PRP و همچنین شکل گیری استخوان بالغ در مقایسه با گروه شاهد (بدون PRP) بیشتر است و باعث بهبود ناحیه آلوئولار می‌گردد (۷۴).

Zhang و همکارانش در طی مطالعه‌ای، از ترکیب داربست‌های تجزیه پذیر شامل مواد شیشه‌ای زیست فعال (Bioactive glass(BG)) استفاده شد. به این منظور، ترمیم نقص استخوان با BG به تنهایی، BG همراه با اتولوگ PRP و بدون داربست (فضای خالی) انجام و پس از ۸ و ۱۲ هفته با استفاده از بافت شناسی و رادیولوژی بررسی شد. گروه تحت درمان با PRP استخوان سازی بهتری را به همراه داشت. در نتیجه، PRP بهبود استخوان را بهبود بخشید (۷۵).

نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که کاربرد محصولات مشتق شده از خون در علم پزشکی در حوزه پزشکی بازساختی رو به گسترش است. این قبیل از تولیدات می‌تواند به عنوان روش‌های امیدوارکننده در درمان بیماری‌های مختلف در نظر گرفته شود.

تشکر و قدردانی

از تمامی همکاران در جهت پیشبرد این مطالعه کمال سپاسگزاری را داریم.

برای گروه BMP و PRP در مقایسه با گروه کنترل نشان داد. در نتیجه، تحویل BMP-7 از طریق PRP بازسازی نقص عملکردی استخوان را افزایش می‌دهد.

در پژوهش Sell و همکاران پلاسما غنی از فاکتورهای رشد Plasma rich in growth factors (PRGF) در ابریشم، Poly Glycolic Acid(PGA) و PCL وارد کردند و داربست‌های حاصل از طریق میکروسکوپ الکترونی و آزادسازی کمی پروتئین و همچنین از طریق تعامل ADSCs و تکثیر ماکروفاژها انسانی بررسی شدند. نتایج مطالعه نشان داد که ادغام PRGF در داربست‌های مختلف تأثیر مثبت معنی‌داری داشت بر روی فعالیت زیستی، و سبب افزایش معنی‌داری در تکثیر و کموتاکسی رده‌های سلولی نسبت به گروه کنترل شد (۷۱).

ولف و همکاران اثرات غلظت‌های مختلف داربست‌های PRGF خالص الکترونیسی شده بر روی آزادسازی پروتئین، قطر فیبر و برهمکنش سلولی بررسی کردند. آن‌ها نشان دادند که رهایش پایدار پروتئین و افزایش نفوذ سلولی سریع در شرایط آزمایشگاهی در داربست‌های بر پایه پلاسما غنی از پلاکت اتفاق می‌افتد. نفوذ سلول به داخل داربست با افزایش غلظت PRGF برای HMSCs و ADSCs های افزایش یافت. این فرایند متأثر از افزایش غلظت و قطر فیبر به دلیل غلظت بیشتر PRGF می‌باشد (۷۲، ۷۳).

Dutra و همکاران به بررسی قابلیت مواد زیستی شیشه‌ای در

References:

- Suárez-Barrio C, Etxebarria J, Hernández-Moya R, Val-Alonso M, Rodríguez-Astigarraga M, Urkaregi A, Freire V, Morales M.C, Durán J.A, Vicario M et al. Hyaluronic Acid Combined with Serum Rich in Growth Factors in Corneal Epithelial Defects. *Int J Mol Sci* 2019;20:1655.
- Ghiasi, M, Tabatabaei Qomi R, Kalhor N, Mehdizadeh M, Sheykhasan M. Survival Potential Investigation of the Adipose-Derived Mesenchymal Stem Cell in the Natural Scaffolds as a Suitable Growth Medium. *J Cell Tissue* 2015;6(1):23-9. Persian.
- Panda S, Karanxha L, Goker F, Satpathy A, Taschieri S et al. Autologous Platelet Concentrates in Treatment of Furcation Defects-A Systematic Review and Meta-Analysis. *Int J Mol Sci* 2019;20:1347.
- Kawase T, Nagata M, Okuda K, Ushiki T, Fujimoto Y, Watanabe M et al. Platelet-Rich Fibrin Extract: A Promising Fetal Bovine Serum Alternative in Explant Cultures of Human Periosteal Sheets for Regenerative Therapy. *Int J Mol Sci* 2019;20:1053.
- Kaminski R, Maksymowicz-Wleklik M, Kulinski K, Kozar-Kaminska K, Dabrowska-Thing A, Pomianowski S. Short-Term Outcomes of Percutaneous Trephination with a Platelet Rich Plasma Intrameniscal Injection for the Repair of Degenerative Meniscal Lesions. A Prospective, Randomized, Double-Blind, Parallel-Group, Placebo-Controlled Study. *Int J Mol Sci* 2019;20:856.
- Ghiasi M, Farzaneh S, Bigdelo M. Assessment of human cartilage regeneration in a patient with knee osteoarthritis using autologous adipose-tissue-

- derived stem cells and Platelet-rich plasma: a case study. *J Surg Trauma* 2020;8(2):73-8.
7. Mayoly A, Iniesta A, Curvale C, Kachouh N, Jaloux C, Eraud J et al. Development of Autologous Platelet-Rich Plasma Mixed-Microfat as an Advanced Therapy Medicinal Product for Intra-Articular Injection of Radio-Carpal Osteoarthritis: From Validation Data to Preliminary Clinical Results. *Int J Mol Sci* 2019;20:1111.
  8. Sheykhhasan M, Mohammadi S, Nikbakht M, Ghiasi M, The use of platelet-rich plasma in intervertebral disc regeneration: a review of preclinical studies and clinical experiments. *Razi J Med Sci* 2017; 24 (156):72-92. Persian.
  9. Nurden AT, Nurden P, Sanchez M, Andia I, Anitua E. Platelets and wound healing. *Front Biosci* 2008;13:3532-48.
  10. Piersma SR, Broxterman HJ, Kapci M, de Haas RR, Hoekman K, Verheul HM, et al. Proteomics of the TRAP-induced platelet releasate. *J Proteomics* 2009;72:91-109.
  11. Macaulay IC, Carr P, Gusnanto A, Ouwehand WH, Fitzgerald D, Watkins NA. Platelet genomics and proteomics in human health and disease. *J Clin Invest* 2005;115:3370-7.
  12. Reed GL. Platelet secretory mechanisms. *Semin Thromb Hemost* 2004;30:441-50.
  13. Morel O, Toti F, Hugel B, Bakouboula B, Camoin-Jau L, Dignat-George F et al. Procoagulant microparticles: disrupting the vascular homeostasis equation? *Arterioscler Thromb Vasc Biol* 2006;26:2594-604.
  14. Ghiasi M, Mehdizadeh M, Sharifi A. M, Tafvizi F, Farzaneh S, Maroof N. T. Use of mesenchymal adult stem cell for cartilage regeneration by hydrogel. *Int J Med Lab* 2019;6: 207-18.
  15. Andrae J, Gallini R, Betsholtz C. Role of platelet-derived growth factors in physiology and medicine. *Genes Dev* 2008;22:1276-1312.
  16. Graham S, Leonidou A, Lester M, Heliotis M, Mantalaris A, Tsiridis E. Investigating the role of PDGF as a potential drug therapy in bone formation and fracture healing. *Expert Opin Investig Drugs* 2009;18:1633-54.
  17. Barrientos S, Stojadinovic O, Golinko MS, Brem H, Tomic-Canic M. Growth factors and cytokines in wound healing. *Wound Repair Regen* 2008;16:585-601.
  18. Ruiz de Almodovar C, Lambrechts D, Mazzone M, Carmeliet P. Role and therapeutic potential of VEGF in the nervous system. *Physiol Rev* 2009;89:607-48.
  19. Mackenzie F, Ruhrberg C. Diverse roles for VEGF-A in the nervous system. *Development* 2012;139:1371-80.
  20. Kim I, Mogford JE, Chao JD, Mustoe TA. Wound epithelialization deficits in the transforming growth factor-alpha knockout mouse. *Wound Repair Regen* 2001;9:386-390.
  21. Brown GL, Curtsinger LJ, White M, Mitchell RO, Pietsch J, Nordquist R et al. Acceleration of tensile strength of incisions treated with EGF and TGF-beta. *Ann Surg* 1988;208:788-94.
  22. Yamamoto H, Gurney ME. Human platelets contain brain-derived neurotrophic factor. *J Neurosci* 1990;10:3469-78.
  23. Gray K, Ellis V. Activation of pro-BDNF by the pericellular serine protease plasmin. *FEBS Lett* 2008;582:907-10.
  24. Pang PT, Teng HK, Zaitsev E, Woo NT, Sakata K, Zhen S et al. Cleavage of proBDNF by tPA/plasmin is essential for long-term hippocampal plasticity. *Science* 2004;306:487-91.
  25. Barde YA, Edgar D, Thoenen H. Purification of a new neurotrophic factor from mammalian brain. *EMBO J* 1982; 1:549-553.
  26. Zaccogna S, Lambrechts D, Carmeliet P. Neurovascular signalling defects

- inneurodegeneration. *Nat Rev Neurosci* 2008;9:169–181.
27. Nagahara AH, Tuszynski MH. Potential therapeutic uses of BDNF in neurological and psychiatric disorders. *Nat Rev Drug Discov* 2011;10:209–19.
  28. Zuccato C, Cattaneo E. Role of brain-derived neurotrophic factor in Huntington's disease. *Prog Neurobiol* 2007;81:294–330.
  29. Fumagalli F, Molteni R, Calabrese F, Maj PF, Racagni G, Riva MA. Neurotrophic factors in neurodegenerative disorders: potential for therapy. *CNS Drugs* 2008;22:1005–19.
  30. Tapia-Arancibia L, Aliaga E, Silhol M, Arancibia S. New insights into brain BDNF function in normal aging and Alzheimer disease. *Brain Res Rev* 2008;59:201–20.
  31. Fujimura H, Altar CA, Chen R, Nakamura T, Nakahashi T, Kambayashi J et al. Brain-derived neurotrophic factor is stored in human platelets and released by agonist stimulation. *Thromb Haemost* 2002;87:728–34
  32. Lommatzsch M, Niewerth A, Klotz J, Schulte-Herbruggen O, Zingler C, Schuff-Werner P, et al. Platelet and plasma BDNF in lower respiratory tract infections of the adult. *Respir Med* 2007;101:1493–9.
  33. Mazzucco L, Balbo V, Cattana E, Guaschino R, Borzini P. Not every PRP-gel is born equal. Evaluation of growth factor availability for tissues through four PRP-gel preparations: Fibrinet, RegenPRP-Kit, Plateltex and one manual procedure. *Vox Sang* 2009;97:110–8.
  34. Greppi N, Mazzucco L, Galetti G, Bona F, Petrillo E, Smacchia C et al. Treatment of recalcitrant ulcers with allogeneic platelet gel from pooled platelets in aged hypomobile patients. *Biologicals* 2011;39:73–80.
  35. Choukroun J, Diss A, Simonpieri A, Girard MO, Schoeffler C, Dohan SL et al. Platelet-rich fibrin (PRF): a second-generation platelet concentrate. Part IV: clinical effects on tissue healing. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2006;101:e56–e60.
  36. O'Neill EM, Zalewski WM, Eaton LJ, Popovsky MA, Pivacek LE, Ragno G et al. Autologous platelet-rich plasma isolated using the Haemonetics Cell Saver 5 and Haemonetics MCS+ for the preparation of platelet gel. *Vox Sang* 2001;81:172–5.
  37. Blair P, Flaumenhaft R. Platelet alpha-granules: basic biology and clinical correlates. *Blood Rev* 2009;23:177–89
  38. Snyder EL, Calhoun BC. Topical platelet growth factor therapy: of lotions and potions. *Transfusion* 2001;41:1186–9.
  39. Zimmermann R, Arnold D, Strasser E, Ringwald J, Schlegel A, Wiltfang J et al. Sample preparation technique and white cell content influence the detectable levels of growth factors in platelet concentrates. *Vox Sang* 2003;85:283–9.
  40. Sheykhhasan M, Tabatabaei Qomi R, Kalhor N, Mehdizadeh M, Ghiasi M. Evaluation of the ability of natural and synthetic scaffolds in providing an appropriate environment for growth and chondrogenic differentiation of adipose-derived mesenchymal stem cells. *Indian J Orthop* 2015;49:561.
  41. Dohan DM, Choukroun J, Diss A, Dohan SL, Dohan AJ, Mouhyi J, et al. Platelet-rich fibrin (PRF): a second-generation platelet concentrate. Part II: platelet-related biologic features. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2006;101:e45–e50.
  42. Dohan DM, Choukroun J, Diss A, Dohan SL, Dohan AJ, Mouhyi J, et al. Platelet-rich fibrin (PRF): a second-generation platelet concentrate. Part III: leucocyte activation: a new feature for platelet concentrates? *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2006;101:e51–e5.

43. Dohan DM, Choukroun J, Diss A, Dohan SL, Dohan AJ, Mouhyi J, et al. Platelet-rich fibrin (PRF): a second-generation platelet concentrate. Part I: technological concepts and evolution. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2006;101:e37–e44.
44. Burnouf T, Lee CY, Luo CW, Kuo YP, Chou ML, Wu YW, et al. Human blood-derived fibrin releasates: composition and use for the culture of cell lines and human primary cells. *Biologicals* 2012; 40:21–30.
45. Bishop CJ, Kim J and Green JJ: Biomolecule delivery to engineer the cellular microenvironment for regenerative medicine. *Ann Biomed Eng* 2014;42:1557-72.
46. Abou Neel EA, Chrzanowski W, Salih VM, Kim HW and Knowles JC: Tissue engineering in dentistry. *J Dent* 2014;42:915-28.
47. Miron RJ and Zhang Y: Autologous liquid platelet rich fibrin: A novel drug delivery system. *Acta Biomater* 2018;75:35-51.
48. Kobayashi E, Flückiger L, Fujioka-Kobayashi M, Sawada K, Sculean A, Schaller B, Miron RJ. Comparative release of growth factors from PRP, PRF, and advanced-PRF. *Clin Oral Investig* 2016; 20:2353-60.
49. Miron RJ, Fujioka-Kobayashi M, Bishara M, Zhang Y, Hernandez M and Choukroun J. Platelet-rich fibrin and soft tissue wound healing: A systematic review. *Tissue Eng Part B Rev* 2017;23:83-99.
50. Alsousou J, Ali A, Willett K, Harrison P. The role of platelet-rich plasma in tissue regeneration. *Platelets* 2013; 24:173-82.
51. Bhujbal R, A Malik N, Kumar N, Kv S, I Parkar M, Mb J. Comparative evaluation of platelet rich plasma in socket healing and bone regeneration after surgical removal of impacted mandibular third molars. *J Dent Res Dent Clin Dent Prospect* 2018;12:153-8.
52. Del Fabbro M, Bucchi C, Lolato A, Corbella S, Testori T, Taschieri S. Healing of postextraction sockets preserved with autologous platelet concentrates. A systematic review and meta-analysis. *J Oral Maxillofac Surg* 2017;75:1601-15.
53. Boateng JS, Matthews KH, Stevens HN, Eccleston GM. Wound healing dressings and drug delivery systems: A review. *J Pharm Sci* 2008; 97:2892-923.
54. Broughton G II, Janis JE, Attinger CE. The basic science of wound healing. *Plast Reconstr Surg* 2006;117:12S-34S.
55. Haugh MG, Murphy CM, O'Brien FJ. Novel freeze-drying methods to produce a range of collagen-glycosaminoglycan scaffolds with tailored mean pore sizes. *Tissue Eng Part C Methods* 2010;16:887-94.
56. Roy I, Gupta MN. Freeze-drying of proteins: Some emerging concerns. *Biotechnol Appl Biochem* 2004;39:165-77.
57. Shi L, Li R, Wei S, Zhou M, Li L, Lin F et al: Effects of a protective agent on freeze-dried platelet-rich plasma. *Blood Coagul Fibrinolysis* 2019;30:58-65.
58. Wang Z, Han L, Sun T, Wang W, Li X, Wu B. Preparation and effect of lyophilized platelet-rich fibrin on the osteogenic potential of bone marrow mesenchymal stem cells in vitro and in vivo. *Heliyon* 2019;5:e02739.
59. Li Q, Reed DA, Min L, Gopinathan G, Li S, Dangaria SJ, Li L, Geng Y, Galang MT, Gajendrareddy P et al: Lyophilized platelet-rich fibrin (PRF) promotes craniofacial bone regeneration through Runx2. *Int J Mol Sci* 2014;15:8509-25.
60. Sam G, Vadakkekuttical RJ, Amol NV. In vitro evaluation of mechanical properties of platelet-rich fibrin membrane and scanning electron microscopic examination of its surface characteristics. *J Indian Soc Periodontol* 2015;19:32-36.
61. Suga H, Glotzbach JP, Sorkin M, Longaker MT, Gurtner GC. Paracrine mechanism of angiogenesis

- in adipose-derived stem cell transplantation. *Ann Plast Surg* 2014;72:234-41.
62. Klar AS, Güven S, Zimoch J, Zapiórkowska NA, Biedermann T, Böttcher-Haberzeth S et al: Characterization of vasculogenic potential of human adipose-derived endothelial cells in a three-dimensional vascularized skin substitute. *Pediatr Surg Int* 2016;32:17-27.
63. Moon KM, Park YH, Lee JS, Chae YB, Kim MM, Kim DS, Kim BW, Nam SW and Lee JH: The effect of secretory factors of adipose-derived stem cells on human keratinocytes. *Int J Mol Sci* 2012;13:1239-57.
64. Chen Y, Niu Z, Xue Y, Yuan F, Fu Y and Bai N: Improvement in the repair of defects in maxillofacial soft tissue in irradiated minipigs by a mixture of adipose-derived stem cells and platelet-rich fibrin. *Br J Oral Maxillofac Surg* 2014;52:740-5.
65. Park CG, Joo MW, Jeong J, Kang YK and Lee DR: Evaluation of the effects of the combination of autologous mesenchymal stem cells and platelet-rich plasma on structural bone allograft healing. *Cell Tissue Bank* 2017;18:229-38.
66. Wolfe PS, Sell SA, Ericksen JJ, Simpson DG, Bowlin GL. The creation of electro spun nanofibers from platelet rich plasma. *J Tissue Sci Eng* 2011;2:2.
67. Sell S.A, McClure M. J, Ayres C. E, Simpson D. G, Bowlin G. L. Preliminary investigation of airgap electrospun silkbroin-based structures for ligament analogue engineering. *J Tissue Sci Eng* 2011;22:1253-73.
68. Yoshimi R, Yamada Y, Ito Kenji, Nakamura S, Abe A, Nagasaka T et al. Self-assembling peptide nanofiber scaffolds, platelet-rich plasma, and mesenchymal stem cells for injectable bone regeneration with tissue engineering. *J Craniofac Surg* 2009;20:1523Y1530
69. Kohgo T, Yamada Y, Ito et al K. Bone regeneration with self-assembling peptide nanofiber scaffolds in tissue engineering for osseointegration of dental implants. *Int J Periodontics Restorative Dentistry* 2011;31:e9-e16.
70. Berner A, Boerckel J. D, Saifzadeh S, Steck R, Ren J, Vaquette C, Qiyi J et al. Biomimetic tubular nanofiber mesh and platelet rich plasma-mediated delivery of BMP-7 for large bone defect regeneration *Cell Tissue Res* 2012;347:603-12.
71. Sell S. A, Wolfe P. S, Ericksen J. J, Simpson D. G, Bowlin G. L. Incorporating platelet-rich plasma into electrospun scaffolds for tissue engineering applications. *Tissue Eng Part A* 2011;17:2723-37.
72. Barnes C. P, Sell S. A, Boland E. D, Simpson D. G, Bowlin G. L. Nanofiber technology: designing the next generation of tissue engineering scaffolds. *Advanced Drug Delivery Reviews Adv Drug Deliv Rev* 2007;10:1413-33.
73. Boland E. D, Matthews J. A, Pawlowski K. J, Simpson D. G, Wnek G. E, Bowlin G. L. Electrospinning collagen and elastin: preliminary vascular tissue engineering. *Front Biosci.* 2004;1:1422-32.
74. Dutra C. E, Pereira M. M, Serakides R, Rezende C. M. In vivo evaluation of bioactive glass foams associated with platelet-rich plasma in bone defects. *J Tissue Eng Regen Med* 2008;2:221-7.
75. Zhang Y.-D, Wang G, Sun Y, Zhang C.-Q. Combination of platelet-rich plasma with degradable bioactive borate glass for segmental bone defect repair. *Acta Orthop Belg* 2011;77:110-5.

USE OF PRODUCTS EXTRACTED FROM BLOOD TO DESIGN BIOACTIVE STRUCTURES IN REGENERATIVE MEDICINE

Mohammad Mehdizadeh¹, Mahdieh Ghiasi^{2*}, Nima Bagheri³

Received: 23 June, 2022; Accepted: 21 February, 2023

Abstract

Background & Aim: Nowadays, according to the advances in medical science, blood products are considered as one of the important biological tools. In this regard, the use of blood-derived biomaterials in reconstructive medicine to repair a variety of tissues has expanded. One of these products is based on platelet separation, which is obtained by different processing techniques and is used alone or in combination with a variety of synthetic or natural structures. These platelet products contain a large number of growth factors that play key roles in the process of tissue repair and regeneration. The purpose of this study was to investigate the importance of these products in the repair of different body tissues.

Materials & Methods: This study is a review one that was conducted by electronic search in PubMed and EMBASE databases from 2000 to 2021 with keywords such as platelet, growth factors, stem cells and regenerative medicine.

Results: Findings from studies show that blood-derived biomaterials can be extracted by different techniques, and these products have different types of growth factors such as VEGF, PDGF, EGF, and TGF- β , which can contribute to faster tissue regeneration alone or in combination with other substances.

Conclusion: Studies show that blood-derived platelet products can facilitate and accelerate the healing process of various tissues. They can also help advance therapeutic goals.

Keywords: Blood Products, Platelet, Biomaterial, Tissue regeneration

Address: Iranian Tissue Bank & Research center, Imam Khomeini Hospital Complex, Bagher khan St., Keshavarz Blvd., Tehran, Iran

Tel: +982166581690

Email: mahdieh.ghiasi@yahoo.com;

SOURCE: STUD MED SCI 2022; 33(8): 620 ISSN: 2717-008X

Copyright © 2022 Studies in Medical Sciences

This is an open-access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, as long as the original work is properly cited.

¹ Professor, Dental and Oral Research Center, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, School of Dentistry, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

² Researcher in Iranian Tissue Bank & Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran (Corresponding Author)

³ Researcher in Iranian Tissue Bank & Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran